

Komunikat prasowy

Luksemburg, 12 września 2022 r.

Kontrolerzy UE zalecają, aby ze zrealizowanych unijnych zamówień szczepionek przeciwko COVID-19 wyciągnąć wnioski na przyszłość

Dzięki scentralizowanemu systemowi zamówień szczepionek, który w odpowiedzi na pandemię stworzyła UE, udało się początkowo zapewnić zróżnicowany zestaw potencjalnych szczepionek przeciwko COVID-19 i wystarczającą ilość dawek. Jednak w pierwszej połowie 2021 r., gdy UE borykała się z poważnymi niedoborami dostaw, okazało się, że większość umów podpisanych przez Komisję Europejską nie zawiera szczegółowych przepisów na wypadek zakłóceń w dostawach. W dodatku UE późno rozpoczęła proces zamówień (po Zjednoczonym Królestwie i USA). Po zakończeniu proces zamówień nie został należycie zbadany – stwierdzili unijni kontrolerzy w sprawozdaniu specjalnym opublikowanym przez Europejski Trybunał Obrachunkowy. Komisja nie przeanalizowała jeszcze tego procesu ani nie porównała go z innymi analogicznymi zamówieniami, aby wyciągnąć wnioski na przyszłość. Nie zamierza też sprawdzać swojego systemu zamówień na wypadek pandemii za pomocą testów warunków skrajnych lub symulacji.

– Pytanie o to, czy Komisja Europejska i państwa członkowskie wykazały się skutecznością przy zamawianiu szczepionek przeciwko COVID-19, jest bardzo zasadne – stwierdziła Joëlle Elvinger, członkini Trybunału odpowiedzialna za tę kontrolę. – Trybunał wybrał to zagadnienie ze względu na kluczową rolę, jaką odegrały szczepionki w zwalczaniu pandemii COVID-19. Miał też na uwadze bezprecedensowy charakter działań UE, jeśli chodzi o zakup szczepionek, i kwotę poniesionych wydatków. Ustalenia Trybunału mają przyczynić się do poprawy gotowości UE na wypadek pandemii i zdolności do reagowania na takie sytuacje kryzysowe.

Kiedy w połowie 2020 r. Unia uruchomiła proces zamówień szczepionek, nie było wiadomo, czy i kiedy szczepionki przeciwko COVID-19 trafią na rynek. UE musiała zacząć działać, zanim pojawiły się jednoznaczne dane naukowe na temat bezpieczeństwa i skuteczności potencjalnych szczepionek. Początkowo zdecydowała się więc wesprzeć rozwój szeregu produktów, tak aby uwzględnić oferty różnych producentów i różne technologie. Do listopada 2021 r. Komisja

Niniejszy komunikat prasowy stanowi streszczenie sprawozdania specjalnego przyjętego przez Europejski Trybunał Obrachunkowy. Pełny tekst sprawozdania dostępny jest na stronie eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

podpisała w imieniu państw członkowskich umowy o łącznej wartości 71 mld euro, umożliwiające zakup aż do 4,6 mld dawek szczepionki przeciwko COVID-19. Większość tych zamówień miała postać umów zakupu z wyprzedzeniem, w ramach których Komisja współdzieli ryzyko związane z opracowaniem szczepionki z producentem i wspiera przygotowania do produkcji masowej, udostępniając z góry środki z budżetu UE.

Właściwe negocjacje przebiegały zgodnie z procedurą zamówienia określoną w unijnym rozporządzeniu finansowym, jednak kluczowym etapem całego procesu były negocjacje wstępne, które odbywały się przed wysłaniem zaproszenia do składania ofert. UE zapewniła sobie wystarczającą ilość dawek, by zaszczepić co najmniej 70% dorosłych obywateli przed końcem lata 2021 r., choć w pierwszej połowie 2021 r. musiała zmierzyć się z poważnymi niedoborami dostaw od dwóch producentów. W tym kontekście należy zauważyć, że Komisja miała możliwość (z której raz skorzystała), by zaskarżyć producentów do sądu. Jak zauważyli jednak kontrolerzy, unijni negocjatorzy dopiero po podpisaniu większości umów w pełni przeanalizowali wyzwania w zakresie łańcucha produkcji i dostaw związane z wytwarzaniem szczepionek. Warunki określone w tych umowach zmieniały się z czasem: w tych podpisanych w 2021 r. zawarto bardziej rygorystyczne postanowienia dotyczące kluczowych kwestii (takich jak harmonogram dostaw i lokalizacja produkcji) niż w umowach podpisanych w 2020 r. W związku z tym wynegocjowane ostatecznie warunki różnią się w zależności od umowy. We wszystkich jednak znalazł się zapis o poszanowaniu zasad dyrektywy w sprawie odpowiedzialności za produkty. Jednocześnie państwa członkowskie zgodziły się, by ograniczyć ciężące na producentach ryzyko związane z odpowiedzialnością za skutki niepożądane (zasada podziału ryzyka zapisana w strategii dotyczącej szczepionek). Tym samym postanowienia umów zawartych z producentami szczepionek przeciwko COVID-19 różnią się od praktyk z okresu sprzed pandemii, ponieważ państwa wzięły na siebie część ryzyka finansowego, które zazwyczaj spoczywa na producentach.

Komisja zaproponowała, by podejście do zamówień wypracowane na potrzeby COVID-19 wykorzystać w razie przyszłych kryzysów zdrowotnych, ale i Komisja, i Rada w swoich sprawozdaniach dotyczących wniosków z pandemii COVID-19 przeanalizowały jedynie bardzo ogólnie wynik procesu zamówień szczepionek. Kontrolerzy zalecają, by opracować wytyczne dotyczące zamówień na wypadek pandemii na podstawie wniosków wyciągniętych z dotychczasowych zamówień oraz przeprowadzić testy warunków skrajnych dla unijnego podejścia do zamówień medycznych środków przeciwdziałania, aby być lepiej przygotowanym na ewentualne przyszłe potrzeby.

Informacje ogólne

Umowy zakupu z wyprzedzeniem były finansowane częściowo ze środków instrumentu wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych, który jest zarządzany bezpośrednio przez Komisję. Za pomocą tego instrumentu Komisja może udzielać wsparcia na terenie UE w razie klęsk i katastrof. Udostępnione środki pochodzą w dużej mierze bezpośrednio z budżetów państw członkowskich.

Sprawozdanie specjalne 19/2022 pt. „Unijne zamówienia szczepionek przeciwko COVID-19 – mimo początkowych trudności zapewniono wystarczające ilości dawek, lecz proces zamówień nie został odpowiednio przeanalizowany” jest dostępne na [stronie internetowej Trybunału](#).
W kontroli wykorzystano wyniki przeglądu Trybunału z 2021 r. na temat [początkowego wkładu UE w działania podejmowane w zakresie zdrowia publicznego w obliczu pandemii COVID-19](#).

Kontakt dla prasy

Biuro prasowe Trybunału – e-mail: press@eca.europa.eu

- Claudia Spiti – e-mail: claudia.spiti@eca.europa.eu – tel. kom.: (+352) 691 553 547
- Vincent Bourgeais – e-mail: vincent.bourgeais@eca.europa.eu – tel. kom.: (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer – e-mail: damijan.fiser@eca.europa.eu – tel. kom.: (+352) 621 552 224